

## 19<sup>Η</sup> ΕΝΟΤΗΤΑ: ΑΠΟ ΤΗΝ 3<sup>Η</sup> ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1843 ΕΩΣ ΤΗΝ ΕΞΩΣΗ ΤΟΥ ΟΘΩΝΑ (1862)

**Το Σύνταγμα του 1844:** Καθιερώνει το πολίτευμα της **συνταγματικής μοναρχίας**. Η **νομοθετική εξουσία** ασκείται από το βασιλιά, τη Γερουσία (όργανο με ισόβια μέλη που διορίζονταν από το βασιλιά) και τη Βουλή (τα μέλη της εκλέγονταν από το λαό). Η **εκτελεστική εξουσία** ασκείται από το βασιλιά και τους υπουργούς που εκείνος διορίζει χωρίς να χρειάζεται έγκριση από τη Βουλή. Η **δικαστική εξουσία** είναι κι αυτή υπό τον έλεγχο του βασιλιά αφού του παρέχεται το δικαίωμα να διορίζει και να παύει τους δικαστές. Γενικά, το Σύνταγμα του 1844 κρίνεται **συντηρητικό**, παρόλο που περιέχει κάποια φιλελεύθερα στοιχεία (ισότητα πολιτών απέναντι στο νόμο, ελευθερία του τύπου, κατάργηση δουλείας και βασανιστηρίων).

**Η λειτουργία του πολιτεύματος:** Κρίνεται προβληματική γιατί:

- Ο βασιλιάς διαθέτει υπερεξουσίες που νοθεύουν τον όποιο δημοκρατικό χαρακτήρα του πολιτεύματος.
- Στις εκλογές του 1844 χρησιμοποιούνται από τα κόμματα αθέμιτα μέσα (καλπονοθεία, εκβιασμοί, χρηματισμοί). Ο νικητής των εκλογών, *Ιωάννης Κωλέττης*, παραβιάζει συστηματικά το Σύνταγμα συνεργαζόμενος με τον Όθωνα, αγνοεί τη Βουλή και κατασπαταλά το δημόσιο χρήμα (1844 – 1847).

**ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** *Γι' αυτούς τους λόγους, οι ιστορικοί κάνουν λόγο για **νόθο κοινοβουλευτισμό**.*

**Μεγάλη Ιδέα και αλυτρωτισμός:** Ο όρος *Μεγάλη Ιδέα* χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από τον *Κωλέττη* το 1844. Σημαίνει την προσπάθεια που θα έπρεπε να καταβάλει το ελληνικό κράτος ώστε να διευρύνει τα σύνορά του και να απελευθερώσει ελληνικούς πληθυσμούς που βρίσκονταν υπό οθωμανική κυριαρχία. Οι πληθυσμοί αυτοί ονομάστηκαν *αλύτρωτοι* (που δεν έχουν δηλαδή απελευθερωθεί) και η πολιτική που στόχευε στην ένταξη των εδαφών τους στο ελληνικό κράτος, ονομάστηκε *αλυτρωτισμός*. Η Μεγάλη Ιδέα καθόρισε τους στόχους της επίσημης εξωτερικής πολιτικής μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 20<sup>ου</sup> αιώνα.

### Ο Κριμαϊκός πόλεμος (1854 – 1856) και ο ελληνισμός

**Τα γεγονότα:** Το 1854 ξεσπά ρωσοτουρκικός πόλεμος. Αγγλία και Γαλλία τάσσονται στο πλευρό του σουλτάνου και ο πόλεμος μεταφέρεται στην περιοχή της Κριμαίας. Ο Όθωνας και πολλοί Έλληνες τον βλέπουν σαν ευκαιρία για την Ελλάδα ώστε να διευρύνει τα σύνορά της και το 1854 οργανώνονται εξεγέρσεις σε Θεσσαλία, Ήπειρο και Μακεδονία. Αγγλικά και γαλλικά στρατεύματα καταλαμβάνουν τον Πειραιά και εξαναγκάζουν την Ελλάδα να τηρήσει αυστηρή ουδετερότητα. Ο Κριμαϊκός πόλεμος λήγει με ήττα της Ρωσίας.

### Οι συνέπειες για τον ελληνισμό

- Ο σουλτάνος προχωρεί σε μεταρρυθμίσεις, γνωστές ως **Χάτι Χουμαγιούν**. Αναγνωρίζεται η ισότητα των κατοίκων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ανεξάρτητα από φυλή ή θρήσκευμα. Ο ελληνισμός αναπτύσσεται.
- Τα τρία παλαιά ελληνικά κόμματα (αγγλικό, γαλλικό, ρωσικό) παύουν να υπάρχουν, καθώς κλονίζεται η εμπιστοσύνη του ελληνισμού στις τρεις Μεγάλες Δυνάμεις.

**Η έξωση του Όθωνα:** Το 1862 το κοινωνικό ρεύμα εναντίον του Όθωνα οδηγεί στην έξωση του μονάρχη, ο οποίος πεθαίνει στο Μόναχο το 1867.

*Συνοπτικά οι παράγοντες που οδήγησαν στην έξωση του μονάρχη:*

- Η αυταρχική διακυβέρνηση της αντιβασιλείας και του ίδιου.
- Η χρησιμοποίηση Βαυαρών στη διοίκηση και το στρατό.
- Ο παραγκωνισμός των Ελλήνων αγωνιστών.
- Η οικονομική καχεξία του κράτους με τις σοβαρές επιπτώσεις ειδικά στον αγροτικό πληθυσμό.
- Η εθνική ήττα κατά τη διάρκεια του Κριμαϊκού πολέμου.
- Η διάδοση των φιλελεύθερων ιδεών και η εμφάνιση στο προσκήνιο μιας νέας γενιάς πολιτικών.



